

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Dyfodol y Gymraeg yn y gweithle The Future of Welsh in the workplace

Siân Elen McRobie

07/02/2023

---

comisiynyddygyymraeg.cymru
welshlanguagecommissioner.wales

Gweledigaeth y Comisiynydd The Commissioner's vision

Cymru lle gall pobl ddefnyddio'r Gymraeg
yn eu bywydau bob dydd

A Wales where people can use Welsh
in their everyday lives.

Gweledigaeth Llywodraeth Cymru - Cymraeg 2050

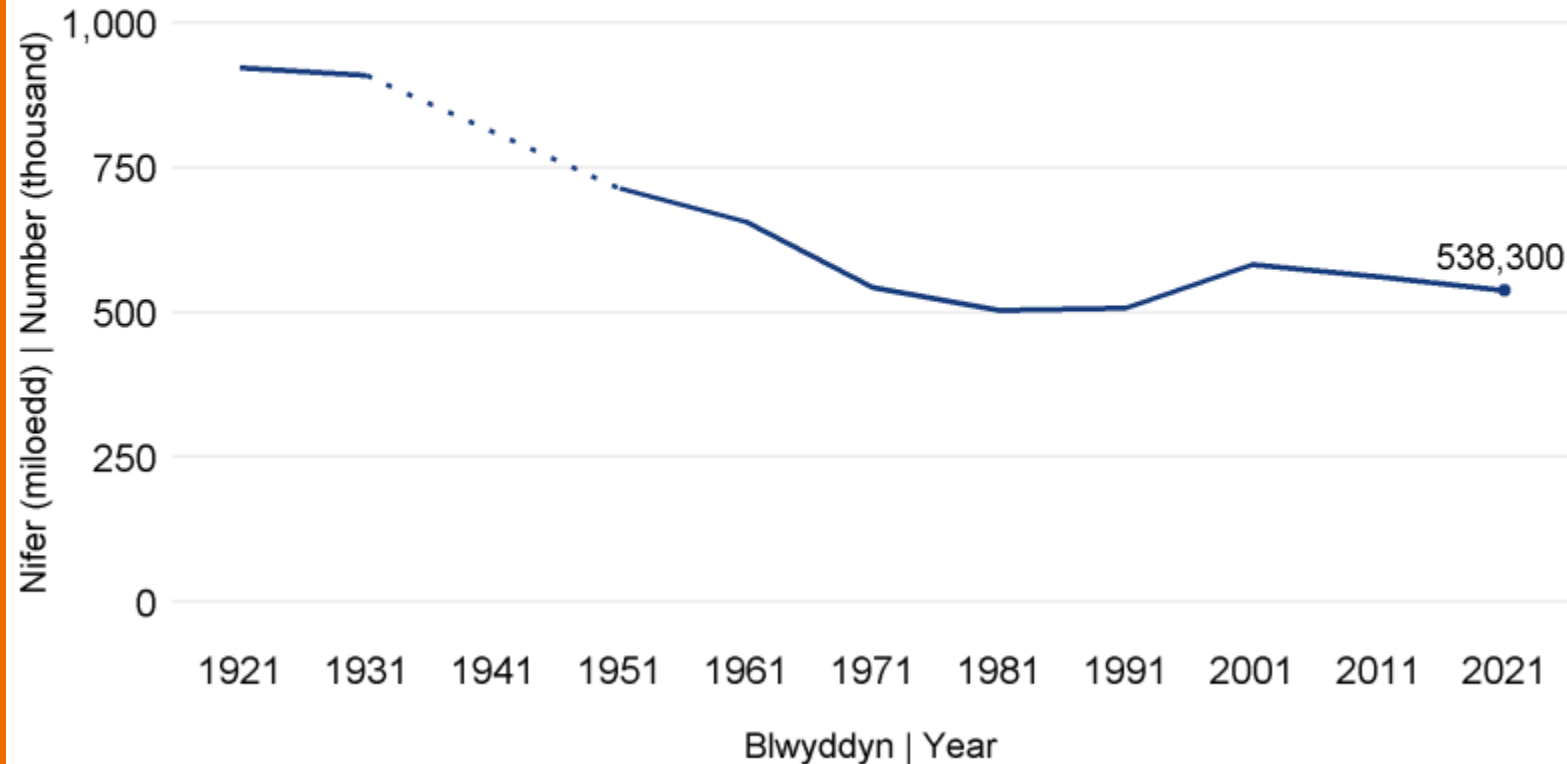
Welsh Government's vision – Cymraeg 2050

- Miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050
  - Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg
  - Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg
  - Creu amodau ffafriol
- Million of Welsh speakers by 2050
  - Increasing the number of Welsh speakers
  - Increasing the use of Welsh
  - Creating favourable conditions

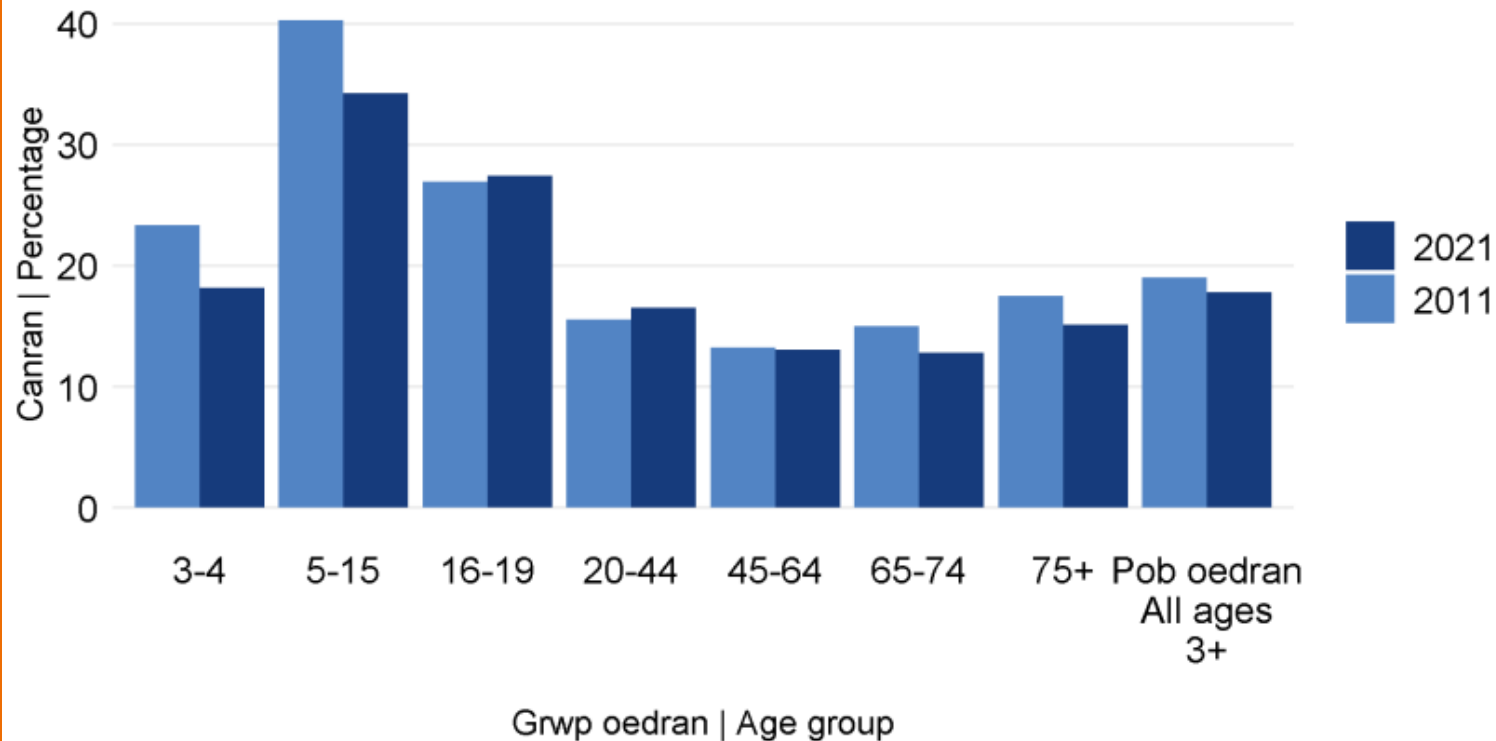
Nifer y bobl tair oed neu'n hŷn sy'n gallu siarad Cymraeg, 1921 i 2021 Number of people aged three or older able to speak Welsh, 1921 to 2021

Ffynhonnell: Cyfrifiad o'r boblogaeth, 1921 i 2021
Source: Census of population, 1921 to 2021

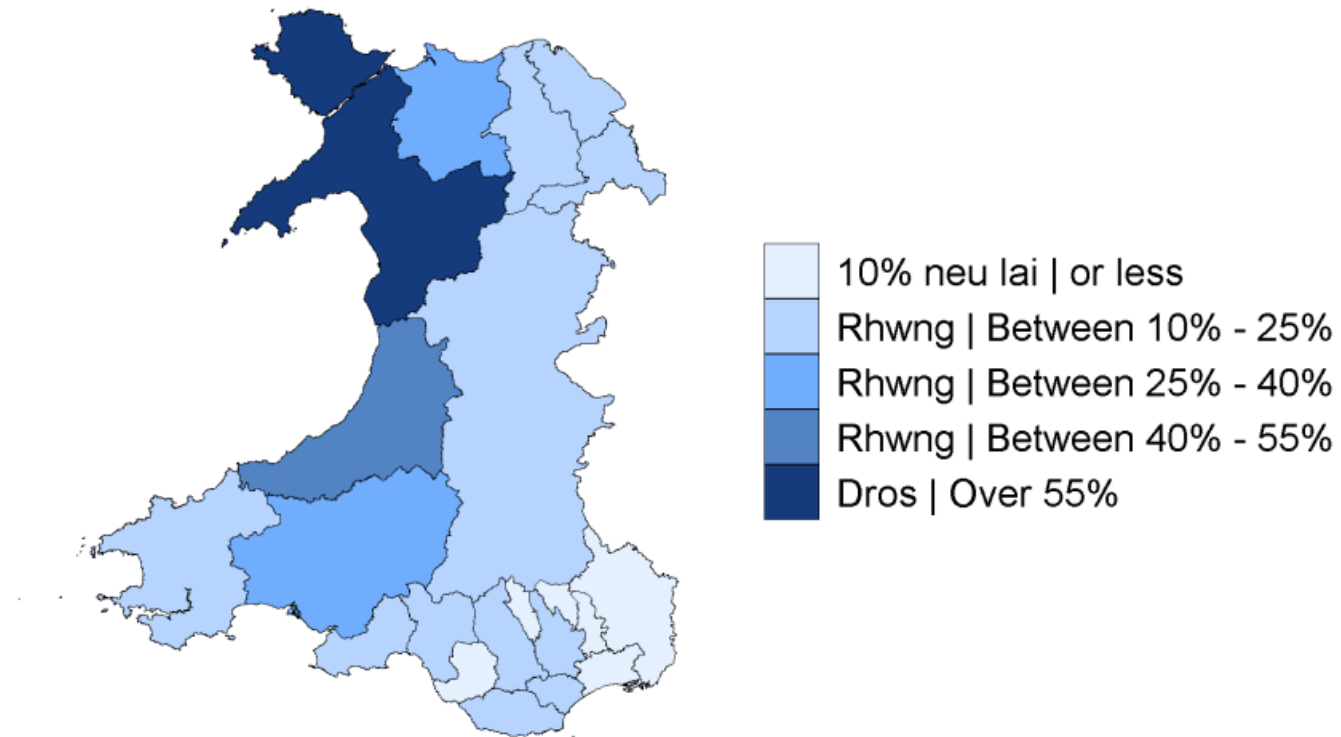

Canran y bobl tair oed neu'n hŷn sy'n gallu siarad Cymraeg, yn ôl grwpiau oedran, 2011 a 2021 Percentage of people aged three or older able to speak Welsh, by age group, 2011 and 2021

Ffynhonnell: Cyfrifiad o'r boblogaeth, 2011 a 2021
Source: Census of population, 2011 and 2021

Canran y bobl tair oed neu'n hŷn sy'n gallu siarad Cymraeg, yn ôl awdurdod lleol, 2021 Percentage of people aged three or older able to speak Welsh, by local authority, 2021

Y Gymraeg fel ffordd o weithio Welsh as a way of working

Adroddiad Sicrwydd 2021-22
Assurance Report 2021-22

Dyfodol y Gymraeg yn y gweithle? The Future of Welsh in the workplace?

Pam? Why?

- Gwella gwasanaethau Cymraeg
- Cynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg
- Cynyddu ymwybyddiaeth sefydliadau o faterion sy'n effeithio ar y Gymraeg
- Strategaeth 2050 y Llywodraeth
- Improving Welsh language services
- Providing more opportunities to use Welsh
- Increasing organisations' awareness of issues that affect the Welsh language
- Welsh Government's 2050 Strategy

Sut? How?

- Gwella sgiliau'r gweithlu presennol
- Partneriaeth â sefydliadau eraill
- Trefnu a lleoli staff yn effeithiol
- Awtomeiddio ac annog newid sianel
- Recriwtio staff newydd
- Improve the skills of the existing Workforce
- Partnership with other organisations
- Organise and locate staff effectively
- Automate and encourage channel shift
- Recruit new staff

Recriwtio – dogfen gyngor Recruitment – advice document

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Recriwtio

Dogfen gyngor arferion da

Cyhoeddir yn unol ag adran 4(2)(j) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011
Dyddiad: Medi 2020

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Recruitment

Good practice advice document

Published in accordance with section 4(2)(j) of the Welsh Language Measure (Wales) 2011
Date: September 2020

Y sefyllfa gyfreithiol The legal situation

- Deddf Cydraddoldeb 2010 – gwahaniaethu'n uniongyrchol ac anuniongyrchol yn erbyn pobl ar sail hil yn anghyfreithlon. Hil yn cynnwys lliw, cenedligrwydd, neu darddiad ethnig neu genedlaethol.
- Homer v Chief Constable of West Yorkshire
- The Equality Act 2010 – direct or indirect discrimination against people based on race is unlawful. Race includes colour, nationality or ethnic or national origins.
- Homer v Chief Constable of West Yorkshire

**Cod Ymarfer Statudol Cyflogaeth y
Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol
The Equality and Human Rights Commission's
Employment Statutory Code of Practice**

A language requirement for a job may be indirectly discriminatory unless it is necessary for the satisfactory performance of the job.

Under the Welsh Language Act 1993, public bodies providing services to the public in Wales must make their services available in Welsh as well as English. This operates as a statutory exception to the Equality Act, and allows a wide range of posts in public bodies in Wales (and some outside Wales) to require workers who can speak, write and read Welsh sufficiently well for the post in question. In some cases, Welsh language skills may be an essential requirement for appointment; in others, the worker may need to agree to learn the language to the required level within a reasonable period of time after appointment.

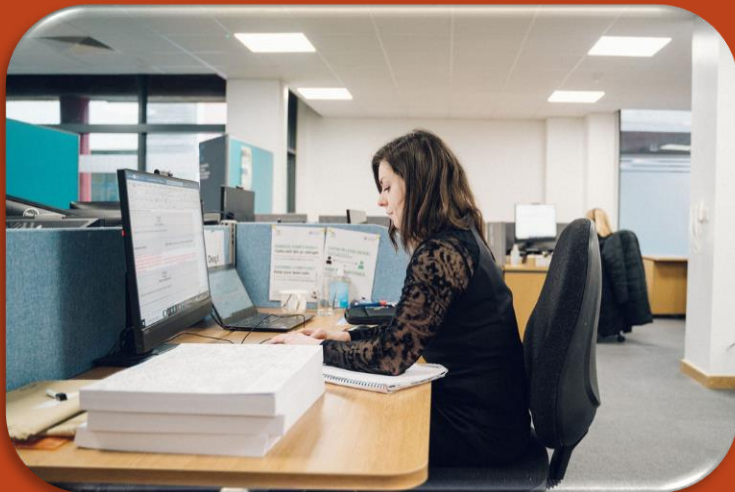
Gofynion statudol Statutory requirements

- Safonau'r Gymraeg
  - Darparu gwersi a hyfforddiant Cymraeg i staff
  - Asesu sgiliau cyflogeion a chadw cofnod o hynny
  - Asesu'r angen am sgiliau Cymraeg ar gyfer swyddi gwag a newydd
  - Hysbysebu a phenodi
- Cynlluniau iaith Gymraeg
  - Amrywio o sefydliad i sefydliad
  - Canllaw statudol ar baratoi cynlluniau iaith
- Welsh language standards
  - Provision of Welsh language lessons and staff training
  - Assess employee skills and keep records of those
  - Assess the need for Welsh language skills for new and vacant posts
  - Advertising and appointing
- Welsh language schemes
  - Vary between organisations
  - Statutory guidance on preparation of language schemes

Asesu'r angen am sgiliau Cymraeg Assess the need for Welsh language skills

- Asesu a categorieiddio fel swydd lle mae'r Gymraeg yn
  1. Hanfodol
  2. Dymunol
  3. Angen ei dysgu, neu
  4. Nad yw sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol
- Assess and categorise the job as one where Welsh skills are:
  1. Necessary
  2. Desirable
  3. Need to be learnt, or
  4. That Welsh skills are not necessary

Asesu'r angen – hanfodion cyffredinol pwysig

- Cyfrifoldebau a chraffu
- Ystyriaethau cyffredinol:
  - Swyddogaeth
  - Ystyriaethau lleol
  - Nifer presennol y staff
  - Yr angen i ddelio â sefydliadau eraill
- Responsibility for scrutinising
- General considerations:
  - Function
  - Local considerations
  - Current number of staff
  - The need to deal with other organisations

Ystyriaethau penodol fesul categori

Considerations for categorisation

Sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol Welsh language skills essential

- Lle nad oes unrhyw un ar gael i ddarparu gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg
- Os oes angen mwy o staff sy'n siarad Cymraeg er mwyn darparu gwasanaeth yn Gymraeg
- Where no one is available to provide a Service through the medium of Welsh
- If more Welsh-speaking staff are needed to provide a service in Welsh

Sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol Welsh language skills desirable

- Lle mae eisoes capasiti o fewn y sefydliad i ddarparu gwasanaeth penodol yn Gymraeg, ond y byddai'n ddymunol i gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg honno.
- Gellir ystyried bod gan ymgeisydd sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg fantais dros ymgeisydd arall
- Where the organisation already has capacity to be able to provide a specific Service in Welsh, but would be desirable to reinforce that Welsh language provision.
- An organisation may assume that an applicant with Welsh language skills has an advantage over another applicant

Angen dysgu sgiliau Cymraeg Welsh language skills need to be learnt

- Bydd rhaid i'r sawl sy'n cael eu penodi gyrraedd lefel angenrheidiol o ruglder fel amod penodi.
- Caiff yr amod hwnnw ei nodi wrth hysbysebu fel arfer.
- Those appointed would need to reach a particular level of fluency as a condition of their appointment.
- That condition is usually noted in the job advertisement.

Sgiliau Cymraeg ddim yn angenrheidiol **Welsh language skills are not necessary**

- Pan nad oes angen sgiliau Cymraeg i gyflawni'r swydd
- Ni fyddai penodi rhywun di-Gymraeg yn cael unrhyw effeithiau andwyol ar y sefydliad
- When Welsh language skills are not required to undertake the role
- Appointing a non-Welsh speaker would no have any detrimental effect on the organisation

Cofnodi asesiadau Recording assessments

- Tystiolaeth i gyfiawnhau'r penderfyniadau
- Gofynion y safonau
- Ailhybysebu
- Evidence to justify decisions
- Requirements of the Standards
- Re-advertising

Cyfathrebu gofynion iaith swyddi

Clerc Apwyntiadau

“Mae’r gallu i sgwrsio’n gartrefol â chwsmeriaid yn Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd.”

Gweithiwr Cymdeithasol

“Mae’r gallu i baratoi adroddiadau cleient yn Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd.”

Swyddog Cyllid

“Byddai’n ddymunol pe gallai’r ymgeisydd llwyddiannus ateb gohebiaeth syml yn Gymraeg.”

Rheolwr Prosiect

“Mae’r gallu i roi cyflwyniadau cyhoeddus a pharatoi adroddiadau yn Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.”

Derbynnydd

“Mae’r gallu i siarad Cymraeg â’n cwsmeriaid yn ddymunol ar gyfer y swydd hon.”

Swyddog Gofal Cymdeithasol

“Mae’r gallu i gynnal sgwrs syml yn y Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.”

Seicolegydd Addysg

“Mae’r gallu i gynnal asesiadau seicolegol trwy gyfrwng y Gymraeg a’r Saesneg a’r gallu i gyflwyno gwybodaeth yn ysgrifenedig yn y ddwy iaith yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.”

Cyfarwyddwr

“Rydym yn chwilio am gyfarwyddwr sy’n gallu defnyddio’r Gymraeg i safon uchel ar lafar ac yn ysgrifenedig er mwyn ymgymryd â chyfweiliadau yn y wasg ac ymateb i ohebiaeth dechnegol.”

Swyddog Amgylchedd

“Mae’r gallu i lunio dogfennau technegol yn y Gymraeg a’r Saesneg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.”

Swyddog Ieuentid

“Mae’r gallu i arwain gweithgareddau i blant a phobl ifanc trwy gyfrwng y Gymraeg yn hanfodol i’r swydd hon.”

Swyddog Gweinyddol

“Mae’r gallu i ysgrifennu llythyrau a chofnodion mewn Cymraeg cywir yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.”

Ffisiotherapydd

“Mae’r gallu i roi cyfarwyddiadau a chynghor yn y Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon a’r gallu i ysgrifennu yn y Gymraeg yn ddymunol.”

Communicating the language requirements of posts

Appointments Clerk

“The ability to converse at ease with customers in Welsh is essential for the post.”

Social Worker

“The ability to prepare client reports in Welsh is essential for the post.”

Finance Officer

“It would be desirable if the successful candidate could respond to basic correspondence in Welsh.”

Project Manager

“The ability to give public presentations and prepare reports in Welsh is essential for this post.”

Receptionist

“The ability to speak Welsh with our customers is desirable for this post.”

Social Care Officer

“The ability to conduct a simple conversation in Welsh is essential for this post.”

Educational Psychologist

“The ability to conduct psychological assessments through the medium of English and Welsh and the ability to present written information in both languages is essential for this post.”

Director

“We are looking for a director who can both speak and write Welsh to a high standard in order to conduct interviews with the press and respond to technical correspondence.”

Environment Officer

“The ability to produce technical documents in English and Welsh is essential for this post.”

Youth Officer

“The ability to lead activities for children and young people through the medium of Welsh is essential for this post.”

Administrative Officer

“The ability to write letters and minutes correctly in Welsh is essential for this post.”

Physiotherapist

“The ability to give instructions and advice in Welsh is essential for this post and the ability to write in Welsh is desirable.”

Denu ymgeiswyr sy'n siarad Cymraeg Attracting Welsh speaking candidates

- Ystyried gofynion eraill swyddi
- Targeddu ymgeiswyr potensial
- Hwyluso defnyddio'r Gymraeg mewn prosesau penodi
- Considering other requirements of posts
- Targeting potential applicants
- Facilitating the use of Welsh in appointment processes

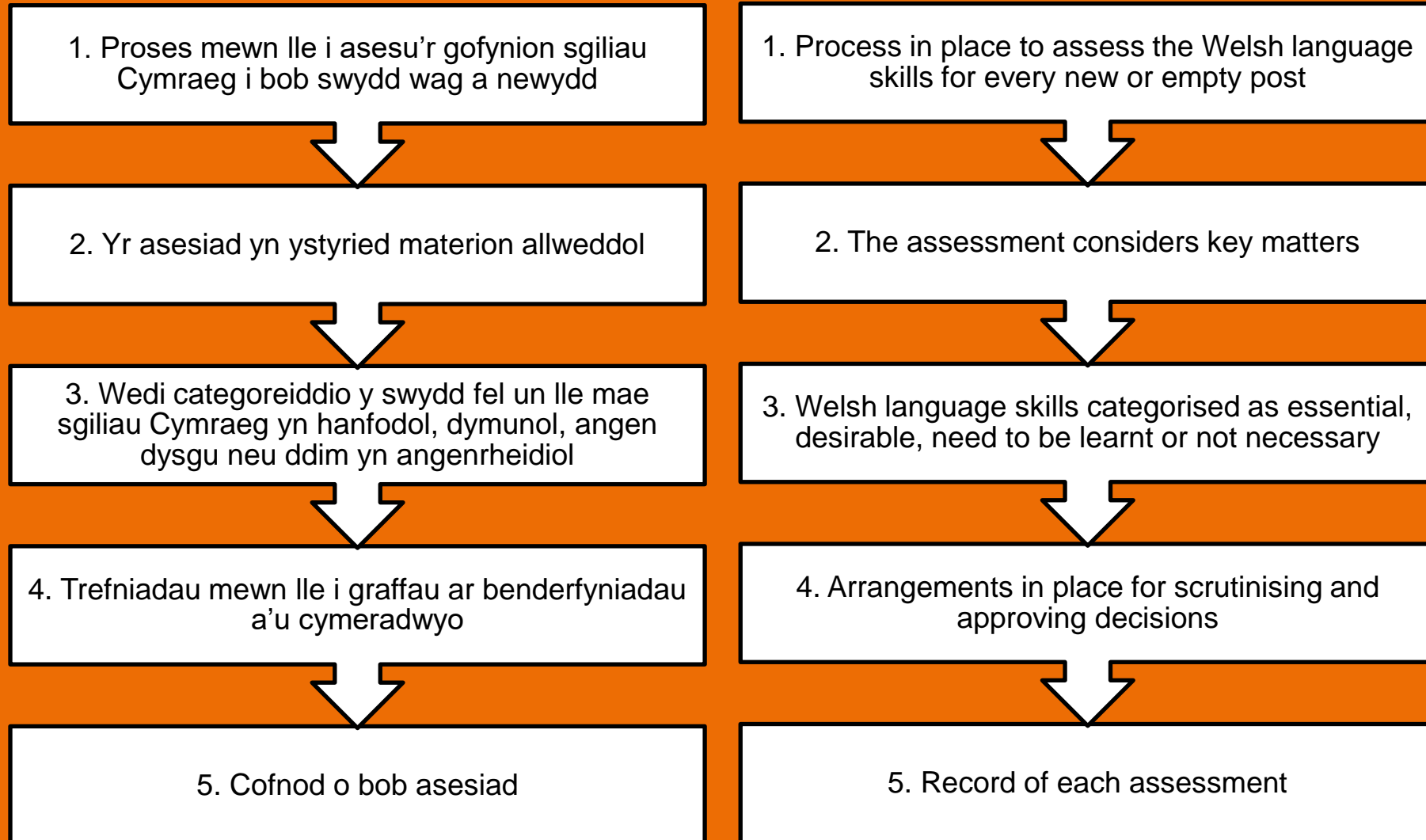

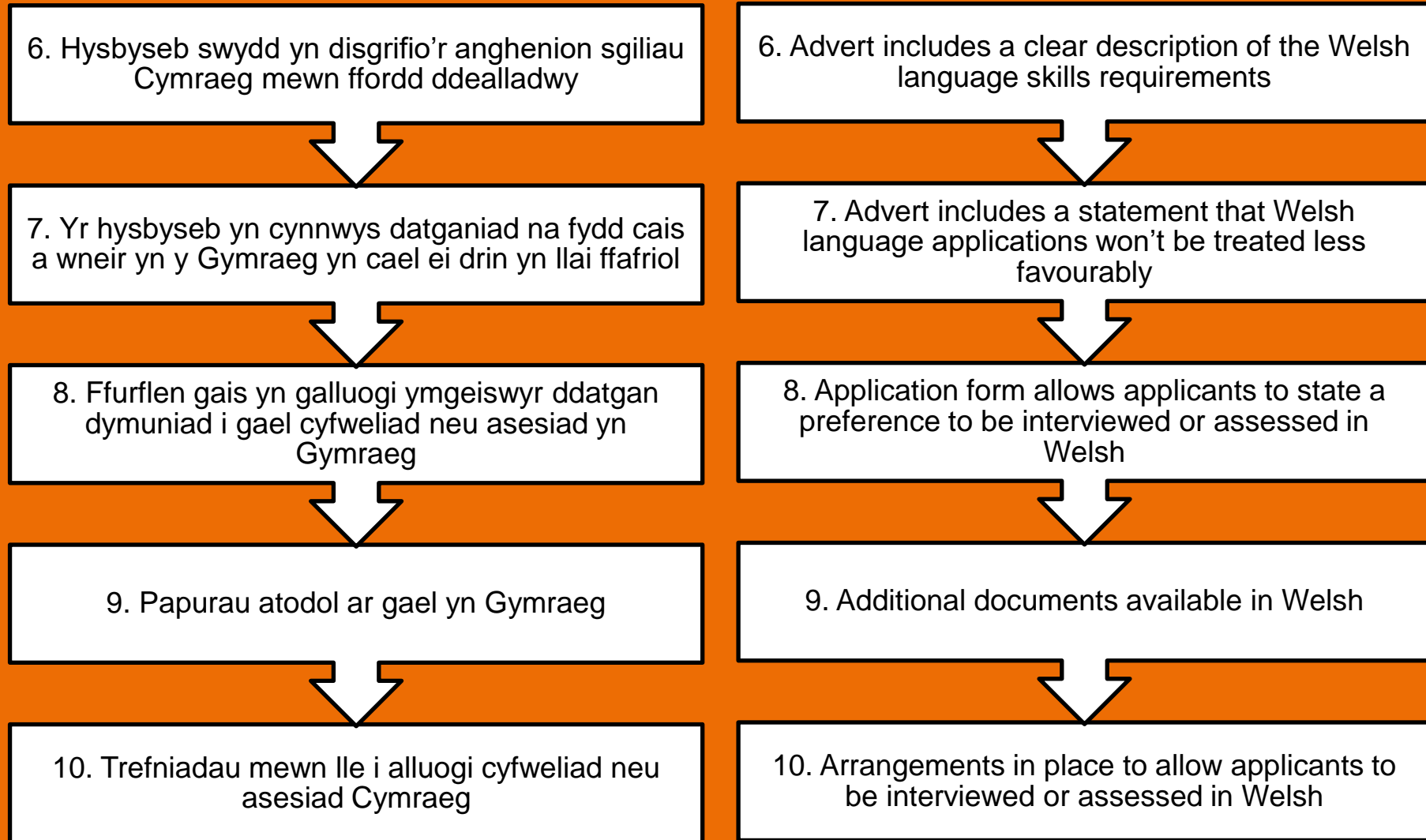
I grynhoi To summarise

- Gweledigaeth y Comisiynydd ar gyfer y dyfodol yw gweld mwy o bobl sydd â sgiliau yn y Gymraeg yn y gweithle
- Mae gweld cynnydd yn bwysig er mwyn ffyniant y Gymraeg yn fwy cyffredinol
- Mae sawl dull o gyflawni hynny ond y prif ddylanwad yw drwy recriwtio mwy o siaradwyr Cymraeg
- Dyma ein cyngor ar y 10 arfer gorau i'w dilyn wrth recriwtio i sicrhau llwyddiant
- The Commissioner's vision for the future is to see more people with Welsh language skills in the workplace
- Seeing growth is important for the vitality of the Welsh language more generally
- There are several methods of achieving this but the main influence is to recruit more Welsh speakers
- This is our advice on the top 10 practices to follow when recruiting to ensure success

Cyn hysbysebu: Before advertising:

Wrth hysbysebu: When advertising:

Diolch!

0345 6033 221
post@cyg-wlc.cymru